

tanyí, BDLC IV, 248) Per a l'Alta Cerdanya, cf II, 972b32 (*escorronar-se*).

La major part de les llengües romàniques presenta formes que, com la catalana, suposen l'existència d'un derivat *RENIO, -ONIS, en llatí vulgar. L'oc *renhon* (o *ro-*) i el cast. *riñón*, són d'ús general, com el nostre *ronyó*; en port., fr. i it. segueix en vida el ll RĒN, al costat del port. *rinhão*, fr. *rognon*, it. *arnone* (o *rogno-*) i sard *runzones*, que designen més especialment els ronyons comestibles de certs animals; aquesta és l'acc. 10 que degué ser general pertot al començament; es pot suposar que això fos degut a la influència del sinònim dialectal ll. *nefrones* (mot de vella nissaga indoeuropea), però no hi ha raons sòlides per creure-ho, puix que no és un cas sense paral·lels 1 15

De tota manera el primitiu REN es conserva en l'it. *rene*, fr. *rein*, port. *rim*, gall *rens*, i, com a femení plural, *las renes*, es conservà en bastants textos medievals del cast. i àdhuc del S. XVI, entre ells en aragonès antic: «ad aquella ora que él deva seer despuesto, dévese ceñir el espada --- el príncep de la tierra prenda el cuytiello, de la part de çaga, sobre las renes, e talçe la correa de la espada, assí que la espada se caya en tierra por sí misma» (c. 1300, *Fueros de Aragón*, Til, § 153.6) 2

En gascò dels Pirineus ha restat en una forma col·lectiva *RĒNA, de neutre plural (vulgar car REN era masc. en llatí clàssic), amb el sentit de «l'esquena. *réo* f. le dos» en el NE. de Bigorra (Bonfont, *Bouts d'Mount* xxv, 70), cap a Banheres de B hi ha *arria* a Astè, *arreyo* a Banheres mateix (*Rom* XII, 578, 577), *arēna* al SE de les Landes (Millardet, *Atlas*, n° 198) Altrement es formaren derivats diferents, que han quedat en altres parlars romànics: RENICULUS en gascò *arnelh* (general, des de la Vall d'Aran, a tot aquest domini) 3 i d'aquell un derivat mig-savi cast. ant *ren-glada* 'guisat de ronyons'; i variant la terminació, sard *renules* (MLWagner, *ASNSL* cxxxv, 114).

DERIV : *Ronyonada* [*rany-*, c. 1400, Manescalía de Klag]: «mana-li beure lo sagí del porc --- en dajú, tèbeu, e si serà jueu o moro, dóna-li la *re<n>yonada* del cabró, regalat e tèbeu», Rec. val. de Micer Joan, a. 1466 (*BABL* VII, 328); «de la *rnyoná*: de lo mejor», *Canyissaes* (p. 131). *Ronyonal* 'la part inferior de l'esquena dels quadrúpedes abans de les anques' ross. i N. del Princ. [1303]: «que negún maseler no gaus levar negun greix del *ro<n>yonal* de les dites carns» a 1303, de nou 1351 (*InvLC*), «id, id no gaus livar negun greix, ni apartar per si ni per altre, del *ronyonal* --- de neguna bèstia» 1308 (*RLR* VIII, 53), «*desarcillar* --- el *ronyonal*», Saïset (*Catal d R*, 160) (més en *DAG* i *AlcM*) *Ronyonar*. *Ronyonera* *Arrenyonar*, -onat, -ador, -ament

DERIVATS SAVIS: *Renal*; *suprarenal* *Adrenalina* fou creat, com a derivat de *glandulae adrenales*, pel japonès J Takamine (Mighlorini, *Ann Bull of the Mod Humanities R Assoc*, nov 1956, 20).

1 Innovacions com aquesta es repeteixen en altres noms de parts del cos: COLEUS reemplaçat per COLEONE (COLLÓ), *garra/garró*, PERNÀ/PERNIONE 60

(PENELLÓ), *munyó*, *gargansó*, *gargamelló*, *carpó*, cast. *corazón* etc. — 2 Degué persistir a l'Alt Aragó, on encara en queda algun derivat: la *renera* 'els lloms' a Bielsa, si bé també s'hi usa *riñón*, i se n'ha format un derivat en el sentit de patir dels lloms: «soy *enrinonáta* 'estic esllomada' (1965) A Benasc *ranera* «grupa de las personas gordas», i *derrenar(se)* tr. i refl «lastimar(se) gravement en la regió lumbar» (Ballarín). — 3 Segons l'ALGc el tipus *arnelh*, en resposta a «rognons», cobreix tot HPyr., major part de BPyr. i meitat S. de HGar. i del Gers (IV, 1185). El tipus *RĒNA, en les formes (ar)r(e)jo i més al N *řéřa*, cobreix la franja central (de S. a N) de HPyr. i una gran zona entorn del trifini BPyr.-Gers-Landes, segons el mapa «l'échine» (III, 602) i no tant en el m. «le dos me démange» (IV, 1185).

Ronyoc, V. *renoc* (RANA, GRANOTA) *Ronyonada*, *ronyonal*, *ronyonar*, *ronyonera*, V. *ronyó* *Ronyós*, *ronyosa*, V. *ronya* *Rop*, V. *arrop* *Ropat*, *ropatge*, *roper*, *ropilla*, V. *roba* (ROBAR) *Ropit*, V. *rupit* (ROIG) *Roplegar*, V. *replegar* (PLEGAR), cf. *reblar* *Ropó*, V. *roba* (ROBAR) *Roqueig*, *roquejar*, 25 *roquenc*, *roquer*, *roquera*, *roqueral*, *roqueret*, *roqueres*, *roqueri*, *roquero*, V. *roca*

ROQUET, 'peça del vestit dels clergues', també occità, id, i fr *rochet*, diminutiu de *roc, que venia del francic *ROK 'gec' (cf. al. *rock* id.) □ 1ª doc: 1472. «*Ruquet* de capellà o cardenal: vestis línea ---», «vestit ab *ruquet*: veste superlínea indutus», JnEsteve (*LiEleg*, q-6-r-3, t-3-4-); «venia vestit de molta cerimònia, perquè après del *roquet* de tela, lo qual aportava sobre una sotana larga ---» c. 1570-80 (*Ardis* v, 133); «--- capella de música --- de la Cathedral --- capellans ab --- hàbits de cor, y los escolans que cantan --- cotes de grana, ab sos *roquets* sobre», «--- organista --- qual vesteix sotana y *roquet* tant sols en les funcions de la iglésia», B. de Maldà (*Excur*, 11 i 118); «El Rector de St. Llorens, vestit de *roquet* y estola, ab sa venerable cabellera blanca cayent-li en rinxos pel polsos y clatell», MtnVayreda (*Puny* 1, 1, 41 (40)). «L'escolà --- / tragué 'l *roquet* blanquíssim, que se posà 'l vicari», Teo. Llorente, *La Barca Nova*, v. 90 (*Bt Pop Avenç*, n° 56, p. 89) Més cites en *DAG* i *AlcM*

De l'oc. ant. *roquet* «rochet, camail des évêques» hi ha un testimoni una mica insegur de Pere Cardinal (2ⁿ quart S. XIII), i altres dos de medievals posteriors. D'altra banda fr. *rochet* [S. XII], norm *roquet*, it. *rocchetto* [mj. S. XVI]. Del cat. o de l'oc. es degué manllevar el cast. *roquete* [1570], i ja arag. ant. *roquet* (1469, *VRom* x, 200).

S'ha citat algun ex. molt incert del primitiu *roc* en un parell de fonts de l'oc. i fr. antics. En tot cas està documentat en la forma llatinitzada *roccus* en capitulars carolíngies. El franc. *ROK (Gamillscheg, *Rom* G. 1, 206) és germà de l'a.-al. ant. *roc* (*rock-*), al. *rock* 'gec', b.-al. ant. *rok*, ags. *rocc*, esc. ant. *rokker*